

Naslov članka/Article:

Orientacijski pohod 'Z glavo v naravo'

Orientation walk 'Z glavo v naravo' (Engl. Using your head in nature)

Avtor/Author:

Mateja Pisnik

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk št. 1/2017, letnik 19

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2017

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

Mateja Pisnik,

Osnovna šola
Ribnica na Pohorju

Orientacijski pohod 'Z glavo v naravo'

POVZETEK: Okolica ponuja številne zanimive stvari, ki pritegnejo našo pozornost, burijo našo domišljijo in nam naredijo veliko lepih trenutkov (Ivanšek, 1999, str. 5).

Dnevi dejavnosti so dnevi, ki omogočajo učencem utrjevanje, poglobljanje in povezovanje znanja, ki so ga pridobili pri rednem pouku oziroma pri posameznem predmetu. Z namenom, da bi učenci kar se da doživeli lepoto pokrajine, kjer prebivajo, se je avtorica tega prispevka odločila, da organizira orientacijski pohod v naravi, ki zajema gozd, travnik, močvirje in urbano okolje. V prispevku bo predstavila, kako se je lotila izvedbe orientacijskega pohoda, od načrtovanja do izvedbe.

Ključne besede: namigi, poti, postaje, gibalne naloge.

Orientation walk 'Z glavo v naravo' (Engl. Using your head in nature)

Abstract: Our surroundings offer numerous interesting things that can attract our attention, spark our imagination, and provide us with many beautiful moments (Ivanšek, 1999, p. 5).

Activity days are the days that enable pupils to strengthen, deepen, and interconnect the knowledge acquired in class through different individual subjects. With the intent of pupils experiencing the beauty of nature surrounding their homes, the author of this article decided to organize an orientation walk through nature, comprising the woods, a meadow, a marsh, and an urban area. The article describes the entire implementation process of the orientation walk, from planning to realization.

Keywords: hints, paths, stops, physical tasks.

Terensko delo

Opredelitev terenskega dela

Terensko delo poteka na konkretnem geografskem prostoru, srečujemo se z geografskimi pojmi in pojavi. Večji uspeh ima ob tem pedagoška samostojnost, ker imamo pri terenskem delu didaktične stike tudi z »učnimi elementi«. Ne gre za običajno »šolsko« pridobivanje vsebin. Organizirano poučevanje na terenu, doživljanje »novega« geografskega prostora ne pomeni le nove vsebine, temveč tudi neposredno izkušnjo z dejanskim geografskim prostorom (Zgonik, 1995).

Loneragan in Andersen pa definirata »teren« kot prostor, »kjer se odvija doživljanje iz prve roke, izven omejitev učilnice« (Loneragan in Andersen, 1988, povzeto po Krt, 2010, str. 6).

Priprava terenskega dela

Pri pripravi terenskega dela moramo upoštevati značilnosti udeležencev (spol, starost, sposobnosti, izkušnje z metodami izkustvenega učenja), lokacijo, prostor, pripomočke, časovno razporeditev ter opremo (Mencinger Vračko, 2005).

Dnevi dejavnosti

Teorijo o dnevih dejavnosti sem povzela po spletni strani.

Dnevi dejavnosti so del obveznega programa osnovne šole, ki medpredmetno povezuje predmetna področja, ki so vključena v predmetnik osnovne šole. Poteka po letnem delovnem načrtu šole, v katerem sta določeni njegova vsebina in organizacijska izvedba. Dnevi dejavnosti omogočajo učencem utrjevanje in povezovanje znanja, ki so ga pridobili pri posameznih predmetih. To znanje učenci uporabljajo in ga nadgrajujejo.

Naravoslovni dnevi

V prvem in v drugem triletju so v vsakem razredu razpisani po trije naravoslovni dnevi. Posamezen naravoslovni dan se izvede v obsegu petih pedagoških ur. Cilji naravoslovnega dne so, da učenci teoretično znanje, ki so ga pridobili med rednim poukom, aktivno in sistematično poglobljajo in dopolnjujejo. Z različnimi vsebinami in temami naravoslovnega dne učenci spoznavajo, opazujejo in doživljajo pokrajino kot celoto, spoznavajo in razumejo sobivanje človeka ter narave. Učenci tudi odkrivajo lepoto narave in naravo kot vrednoto ter oblikujejo pozitiven odnos do življenja, narave, učenja in dela (prav tam).

Načrtovanje naravoslovnega dne – orientacijskega pohoda

V ta naravoslovni dan so bile zajete vsebine iz učnih načrtov za spoznavanje okolja, matematiko, slovenščino, nemščino, družbo, naravoslovje in tehniko ter šport.

Naravoslovni dan je vključeval učence od 1. do 4. razreda. Oblikovali smo 6 skupin; v vsaki so bili pomešani učenci od 1. do 4. razreda. V vsaki skupini je bilo po 9 otrok, v večini po 2 otroka iz vsakega razreda.

Glede na to, da je naša šola na zelo dobri lokaciji za določitev različnih poti, mi je veliko časa vzela prav izbira poti. Kriterij, ki sem mu sledila, je bil, da bi bila pot čim bolj zanimiva in razgibana ter da bi učenci obhodili različna življenjska okolja (travniki, gozd, močvirje, naselje itd.). Ko je bila pot izbrana, jo je bilo treba prehoditi in preizkusiti ter pregledati, koliko časa potrebujemo, da jo prehodimo.

Dobro sem morala tudi premisliti, kako otroke voditi po poti in kaj naj jih čaka na poti, da bo dejavnost zanje zanimiva. Odločila sem se, da jim bom pripravila različne namige. Ko sem preizkušala pot, sem morala premisliti, kje na poti jih bodo čakali namigi in kakšni bodo. Med potjo sem sproti oblikovala namige, premišljevala, kje narediti kakšno znamenje itd. Učence je na poti čakalo 22 namigov (pojdi naprej in poišči znak, ki voznikom pravi ustavi; ne levo, ne desno; na tleh poišči veliko puščico in ji sledi itd.)

Skriti namig

Namig pod koreninami

Znamenje v obliki puščice

Da so učenci vedeli, kam naprej, jih je na poti čakala tudi kakšna rutica, trakec rumene ali rdeče barve ter puščica na tleh iz drevesnih vej. Učenci so imeli vmes 4 postanke, da so si odpočili in na vsakem od teh postankov jih je čakala ena postaja (skupaj 4 postaje). Določiti je bilo treba, kje bodo stale. Na vsaki postaji so morali učenci iz vsakega razreda rešiti eno miselno in eno gibalno nalogo. Glede na to, da se je ta naravoslovni dan odvijal v začetku junija, smo pri nalogah poudarili ponavljanje in utrjevanje snovi.

Učenci prvih razredov so imeli na postajah naloge, ki so se vezale na predmet slovenščine (razvijanje pravopisnih zmožnosti – ločeno pisanje predloga in naslednje besede, raba končnih ločil itd.) in matematike (geometrija in merjenje; orientacija – levo/desno; orientiranje na listu papirja; prepoznavanje mrež in labirintov itd.).

Učenci drugih razredov so imeli na postajah naloge, ki so se vezale na predmet matematike (druge vsebine; logika in jezik – odkrijejo in ubesedijo lastnost oziroma lastnosti, po katerih so bili predmeti, liki, telesa razporejeni; odkrivajo in ubesedijo kriterij, po katerem so bili elementi urejeni itd.).

Učenci tretjih razredov so imeli na postajah naloge, ki so se prav tako vezale na predmet matematike (računske operacije in njihove lastnosti – uporabljajo računske operacije pri reševanju problemov; geometrija in merjenje – orientacija; risanje po navodilu in druge vsebine – logika in jezik; razporejajo elemente po različnih kriterijih itd.).

Učenci četrtyh razredov so imeli na postajah naloge, ki so se vezale na predmet naravoslovje in tehnika (človeško telo; pomen zdrave prehrane), družbe (domača pokrajina; značilnosti in razlike med naselji v domači pokrajini), slovenščine (razvijanje skladenjskih zmožnosti; tvorjenje različnih povedi itd.) ter nemščine (bralno razumevanje).

Vse gibalne naloge so se vezale na predmet športa (gimnastična abeceda – ravnotežje pri igri z deščicami; igre z žogo (storži) – zadevanje mirujočih ciljev z metanjem z roko, podajanje storžev) itd.

Primeri dejavnosti na postajah

Na vsaki postaji je učence čakalo navodilo za opravljanje miselnih in gibalnih nalog. Učitelj, ki je bil poleg vsake skupine, jim je pomagal, če je bilo kaj nerazumljivo.

1. gibalna naloga (Igra z deščicami)

Vsi člani skupine se postavijo v kolono. Prvi v koloni vzame v roke dve deščici. Na učiteljev znak začne z igro in deščici polaga na tla ter z njima prečka namišljeno reko. Kdor stopi na tla brez deščice, se vrne na začetek. Ko učenec prečka reko (označeno razdaljo), pobere deščici, teče nazaj in ju izroči naslednjemu otroku v svoji skupini. Naloga je časovno izmerjena, opravljena pa šele, ko se vrne v skupino zadnji član skupine.

Gibalna naloga – Igra z deščicami

2. gibalna naloga (Igra s storžem)

Učenci morajo v gozdu poiskati storž, se postaviti v kolono in si podajati storž: prvič nad glavo, drugič med nogami. Ko nalogo končajo vsi, prvi v koloni visoko dvigne storž v zrak.

Gibalna naloga – Igra s storžem

3. gibalna naloga (Metanje storžev v posodo)

Vsak član skupine poišče en storž. Člani skupine se postavijo v kolono, z določene razdalje mečejo storž v posodo. Vsak lahko vrže samo enkrat.

Gibalna naloga – Metanje storža v posodo

4. gibalna naloga (Oblačenje v Kekca)

Učenci so postavljeni v kolono. Prvi se obleče v pripravljena oblačila, preteče določeno razdaljo, oblačila sleče in jih poda naslednjemu v vrsti. Naloga je opravljena, ko to storijo vsi.

Gibalna naloga – Oblačenje v Kekca

Da bi bilo vse še bolj zanimivo, sem se odločila, da bo ta orientacijski pohod tudi časovno izmerjen, učenci pa bodo hodili na pot v razmaku 10 minut. Orientacijski pohod je bil tako do te točke skoraj dodelan. Dan prej je bilo še treba iti na pot in namestiti namige, rutice in trakce ter pripraviti škatlice z nalogami na vseh 4 postajah.

Dan izvedbe

In prišel je težko pričakovani dan. Ko je zazvonil zvonec za začetek odmora, smo učiteljice na vrata vseh štirih razredov izobesile seznam, kako so učenci razporejeni v skupine. Ko so učenci ugotovili, v kateri skupini so, so se odpravili v ustrezni razred, kjer jih je pričakala ena izmed učiteljic. Učenci, ki so bili razvrščeni od 1. do 3. skupine, so odšli na malico najprej (od 8.00 do 8.15), ostale skupine (od 4. do 6.) so odšle na malico kasneje (od 8.15 do 8.30). 1. skupina je se je na pohod odpravila ob 8.15, vsaka naslednja skupina pa v razmaku 10 minut od prejšnje.

Pot

Zadnja, tj. 6. skupina, ki sem jo vodila jaz, se je na pohod odpravila ob 9.05. Namigi so nas najprej popeljali do bližnjega smučišča, zatem smo zavili v bližnji gozd in se nekoliko povzpeli navzgor. Po nekaj namigih nas je čakala 1. postaja. Ko smo vse to uspešno opravili, smo se podali naprej in iskali naslednji namig. Ta nas je čakal pod koreninami panja podrtega drevesa. S seboj smo morali vzeti sliko in iskati pot, ki je bila na sliki. Ko smo zavili na drugo gozdno cesto, se je pot počasi spuščala. Namigi so nas pripeljali do ceste, ki smo jo morali prečkati. Nato smo se zopet podali na pot, najprej mimo travnika, potem pa smo zavili v gozd. Tam nas je čakala 2. postaja. Po vseh nalogah in igrah, ki so nas tam čakale, nas je pot vodila po močvirnatih tleh. Na poti je učence čakal tudi napis, da je tam, kjer hodijo, nekoč potekala cesta. Odšli smo naprej, kjer smo morali prečkati potok. Pot se je zopet malo spuščala in prišli smo iz gozda. Šli smo po makadamski cesti, ki nas je pripeljala do asfaltirane ceste. Namigi so nam naročali, da moramo iti mimo dvorišča, kjer stanuje naša kuharica Mojca. Zatem se je naša pot zopet spuščala, hodili smo ob pašniku po makadamski cesti. Na poti nas je čakala že 3. postaja. Ko smo se malo pozabavali, smo se odpravili naprej. Zopet smo morali biti pozorni na različne namige in druga znamenja. Prečkati smo morali tudi električnega pastirja in pašnik. Na srečo je bila v bližini samo ena krava. Zopet smo prispeli v gozd in čez nekaj časa nas je čakala zadnja postaja. Ta je bila še posebej zabavna, saj so imeli učenci za gibalno nalogo preoblačenje v Kekca. Po obilo smeha in bolečinah v trebušnih mišicah smo se podali naprej. Pot nas je vodila iz gozda po makadamski cesti. Na razpotju nas je čakal zadnji namig, ki je pravil, da se moramo obrniti po cesti v tisto smer, v kateri je naša šola. In tako nas je pot pripeljala nazaj do šole.

Odzivi učencev

Ko smo prišli nazaj v šolo, je učence čakal list z vprašanji. Odgovoriti so morali, kaj jim je bilo na orientacijskem pohodu všeč, kaj ne in kaj bi spremenili.

ODZIVI UČENCEV

- Všeč mi je bilo metanje storžev in ko smo šli mimo pašnika.
- Meni je bila najbolj všeč igra Kekec in ko smo hodili po močvirju.
- Všeč mi je bilo, ko smo se igrali igro z deščicami. Všeč so mi bile tudi naloge in ko smo hodili po močvirju.
- Zelo mi je bila všeč igra Kekec. Hodili smo po gozdu. Všeč so mi bili tudi namigi.
- Všeč mi je bilo, ko smo šli čez pašnik in ko smo metali storže v posodo. Naloge so bile zelo zanimive.
- Meni so bili všeč biki na travniku. Ni mi pa bilo všeč, ko me je pičila čebela. Bilo je zelo zabavno.
- Orientacijski pohod je bil super. Všeč so mi bili namigi, igre. Zelo mi je bilo všeč, da sem bil v skupini z učiteljico Anjo.
- Na orientacijskem pohodu so mi bile všeč igre in teren. Všeč so mi bili tudi namigi. Želela bi si, da bi bile skupaj punce iz 3. razreda ali pa da bi bil vsak razred zase ekipa. Bila sem v 6. skupini pri učiteljici Mateji. Upam, da bomo imeli še več takšnih pohodov.

Evalvacija naravoslovnega dne

Po končanem orientacijskem pohodu so ostale učiteljice, ki so spremljale učence na poti, podale svoje mnenje o orientacijskem pohodu. Povedale so, kaj je bilo dobro in kaj bi bilo treba spremeniti. Poročale smo tudi, v kolikšnem času smo z učenci prehodile pot.

Čas opravljene poti

Čas opravljene poti mi je služil tudi kot kriterij, po katerem sem skupinam dodelila točke.

1. skupina: 2 uri 30 min
2. skupina: 2 uri 30 min
3. skupina: 2 uri 40 min
4. skupina: 3 ure
5. skupina: 2 uri 5 min
6. skupina: 2 uri 37 min

Tukaj se zame orientacijski pohod še ni zaključil. Pregledati sem morala vse naloge, jih točkovati, pregledati, koliko storžev so zadeli oz. vrgli v posodo, pregledati, v kolikšnem času so prehodili pot, in jih ovrednotiti s točkami. Ko sem vse to pregledala, sem dobila dosežke vsake skupine.

Primer postavitve postaje

Označena prehojena pot

Vsi pohodniki

Kriteriji:

1. **v kolikšnem času je bila prehojena pot,**
2. **v kolikšnem času je bila opravljena prva gibalna naloga,**
3. **uspešnost rešenih nalog,**
4. **število storžev, ki so pristali v posodi,**
5. **sodelovanje v skupini (usklajenost),**
6. **upoštevanje namigov.**

Podelitev diplom

Naslednji dan smo se učenci in učiteljice zbrali pred šolo. Vsak učenec se je postavil k tisti učiteljici, ki je vodila njegovo skupino na orientacijskem pohodu. Povedala sem, na kakšen način sem vrednotila orientacijski pohod, kateri so bili kriteriji, po katerih so zasedli določena mesta itd. Učencem je bilo tudi povedano, da bodo z razredničarkami še skupaj rešili vse naloge, ki so jih reševali na postajah. Nato je sledila razglasitev doseženih mest. Najprej smo razglasili šesto mesto, zatem peto itd. Vsak učenec je dobil diplomu za sodelovanje na šolskem orientacijskem tekmovanju. Sledilo je še fotografiranje vseh skupin. S tem se je naš orientacijski pohod tudi zaključil. A zame še ne, saj sem se čez nekaj ur znova podala na pot, saj sem morala pospraviti/odstraniti vse namige, rutice in ostala znamenja.

Sklep

Za nami je bil krasen dan, poln novih doživetij, novih spominov. Mene pa je še dodatno napolnil z novim elanom in energijo, da je bil ves trud, ki sem ga vložila v to delo, poplačan z izrazi otrok na obrazih. Resnično, bili so navdušeni, zadovoljni. Komaj čakam na naslednjo takšno avanturo.

Viri in literatura:

Dnevi dejavnosti. (b.d.). Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Dnevi_dejavnosti.pdf (5. 11. 2016)

Ivanšek, D. (1999). *Spoznavanje domače pokrajine*. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zložba Rokus.

Krt, N. (2010). *Primer terenskega dela pri pouku spoznavanje okolja v drugem razredu devetletne osnovne šole*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Mencinger Vračko, B. (2005). *Priprava bodočih učiteljev biologije na terensko delo z učenci. Drugi strokovni posvet Didaktika v šoli v naravi*. Ljubljana: CŠOD. Str. 118-122.

Učni načrt spoznavanje okolja. (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Zgonik, M. (1995). *Prispevki k didaktiki geografije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.